

Σεβασμιώτατε, Σεβαστοί Πατέρες

Κυρίες και κύριοι εκπρόσωποι της Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Κυρίες και Κύριοι, Αγαπητά παιδιά

Θα ήθελα σήμερα να αναρωτηθούμε όλοι μας, γιατί κλείσαμε τα σχολεία μας κι ήρθαμε εδώ στην εκκλησία; Θα μας απαντήσουν τα παιδιά ότι σήμερα γιορτάζουμε τους Τρεις Ιεράρχες και είναι επίσης η γιορτή των ελληνικών γραμμάτων.

Θα συνεχίσω να αναρωτιέμαι! Μα πως ξεχώρισαν σαν άνθρωποι των γραμμάτων ο Βασίλειος ο Μέγας, ο Γρηγόριος ο Ναζιανζηνός και ο Ιωάννης ο Χρυσόστομος, ανάμεσα σε τόσους φωτισμένους Αγίους της Χριστιανοσύνης;

Για να ακούσουμε με προσοχή μερικές προτάσεις και προβληματισμούς:

‘Η παιδεία κατέχει την πρώτη θέση ανάμεσα στα ανθρώπινα αγαθά. Ο καλός δάσκαλος εμπνέει, προσελκύει και πείθει. Δεν είναι εγωιστής, ούτε αλαζόνας, δε διακρίνεται για το εξουσιαστικό του ύφος. Είναι ταπεινός και γνωρίζει τις ατέλειες και τις αδυναμίες του. Ο δάσκαλος γνωρίζει καλά ότι η επιείκεια είναι πιο δυνατή από τη βία. Ο παιδαγωγός πρέπει να επιδεικνύει δημοκρατικό πνεύμα, να σέβεται τη γνώμη των μαθητών του και να αποφεύγει την ειρωνεία και την υποκρισία. Ο δάσκαλος δεν πρέπει να τιμωρεί, αλλά να διορθώνει και να μην επεμβαίνει στη ζωή του μαθητή’.

Ακούγοντας τις παραπάνω θέσεις θα μπορούσε κάποιος να πει ότι έχουν ειπωθεί από σύγχρονους επιστήμονες της Παιδαγωγικής και της Ψυχολογίας. Οι θέσεις αυτές είναι τόσο σύγχρονες και ριζοσπαστικές που νομίζει κανείς πως έχουν γραφτεί μόλις τον περασμένο αιώνα, από τον Ρουσό, τον Πιαζέ ή τον Πάουλο Φρέιρε.

Κι όμως, οι θέσεις αυτές έχουν γραφτεί από τους Τρεις Ιεράρχες πριν από 16 αιώνες, πριν από 1600 χρόνια.

Σπούδασαν και οι τρεις, πρώτα στα σχολεία της πατρίδας τους και μετά, για ανώτερες σπουδές στις διάφορες φιλοσοφικές σχολές της εποχής τους. Ο καθένας τους υπήρξε σοφός δάσκαλος και υπέρμαχος της Ορθοδοξίας, σε μια εποχή που οι αιρέσεις είχαν κυριαρχήσει. Σπούδασαν Ιατρική, Γραμματική, Αστρονομία, Γεωμετρία, Φιλοσοφία και Διαλεκτική.

Ωστόσο, ήταν μόνο οι σπουδές τους που τους έκαναν να ξεχωρίσουν; Όχι, δεν ήταν οι μοναδικοί σπουδαγμένοι Άγιοι της Χριστιανοσύνης;

Αυτό που τους έκανε ξεχωριστούς ήταν ότι οι Τρεις Ιεράρχες δεν χρησιμοποίησαν τις σπουδές τους και τα πτυχία τους για την ατομική τους προβολή, αλλά για να προσφέρουν στους συνανθρώπους τους. Χρησιμοποίησαν τις γνώσεις τους για να προσφέρουν ευκαιρίες και ελπίδα στους αδικημένους και σε

όσους είχαν ανάγκη. Και ακόμη περισσότερο, τους κάνει εκλεκτούς των ελληνικών γραμμάτων επειδή προσπάθησαν να αλλάξουν με τις γνώσεις τους την κοινωνία της εποχής τους.

Μετά το τέλος των σπουδών τους εργάστηκαν σαν ρήτορες. Ενθουσίαζαν τους ακροατές και τους περίμενε μια καριέρα γεμάτη δόξα και φήμη. Αφήνουν όμως την καριέρα τους και πηγαίνουν στην έρημο. Επιθυμούν να υπηρετήσουν την Εκκλησία του Χριστού. Πριν αρχίσουν όμως τη εργασία τους ξεκινάν ασκητική ζωή στην έρημο, για να αποδεσμευτούν από τα ανθρώπινα πάθη.

Πώς όμως βοήθησαν τους συνανθρώπους τους; Εκείνη την εποχή οι άνθρωποι υπέφεραν από διάφορες αρρώστιες, για τις οποίες δεν υπήρχαν φάρμακα, ούτε εμβόλια και βέβαια δεν υπήρχαν νοσοκομεία.

Τότε ο Βασίλειος, γιατρός ο ίδιος, ιδρύει τη γνωστή σε όλους μας Βασιλειάδα μια «πόλη φιλανθρωπίας», μια πόλη με νοσοκομείο, ορφανοτροφείο, πτωχοκομείο και λεπροκομείο. Ο Βασίλειος είχε βάλει σαν στόχο να μην υπάρχουν στην Καισάρεια φτωχοί, άρρωστα παιδιά, ορφανά, ταξιδιώτες που να μη βρίσκουν περίθαλψη, περιποίηση, στοργή και ανακούφιση. Εκεί οργανώνει το πρώτο δημόσιο νοσοκομείο. Ο ίδιος μένει χωρίς περιουσία αφού την μοιράζει στους φτωχούς.

Ο Χρυσόστομος σπουδάσει κι αυτός γιατρός χτίζει πολλά νοσοκομεία στην Κωνσταντινούπολη, στα οποία όπως και ο Βασίλειος περιποιείται ο ίδιος τους ασθενείς.

Ο Βασίλειος και ο Χρυσόστομος χτίζουν νοσοκομεία σε πολλές ακόμα πόλεις σε ολόκληρη την Βυζαντινή Αυτοκρατορία. Οι μεγάλοι αυτοί Ιεράρχες είναι ουσιαστικά οι εμπνευστές του πρώτου δημόσιου συστήματος υγείας σε ολόκληρο τον κόσμο. Πάνω στην δικιά τους ιδέα, τα σύγχρονα κράτη αργότερα θα δημιουργήσουν τα δικά τους εθνικά δημόσια συστήματα υγείας.

Οι κοινωνικές τους θέσεις είναι επίσης σύγχρονες. Έλεγαν:

‘Οι κοινωνικές ανισότητες δεν είναι θέλημα Θεού. Ο Θεός δημιούργησε τον άνθρωπο ελεύθερο.

Οι πόλεμοι γίνονται από τον έρωτα για τα χρήματα. Μητέρα των πολέμων είναι η πλεονεξία, οι πόλεμοι με τη σειρά τους γεννούν την υψηλή φορολογία, που είναι η αυστηρότερη καταδίκη των πολιτών.

Πραγματικοί κλέφτες είναι αυτοί που αποτελούν τις πολιτικές αρχές πόλεων και εθνών, και άλλα αγαθά τα αφαιρούν κρυφά, άλλα τα παίρνουν φανερά με τη βία...’

Τα παραπάνω λόγια των Τριών Ιεραρχών και η αξία τους αποδεικνύεται διαρκώς μέσα στην ιστορία και σίγουρα θα μπορούσαν να είναι αφηγήσεις της δικιάς μας κοινωνίας.

Εκτός από το φιλανθρωπικό τους έργο δεν συμβιβάζονται με την αδικία και τα βάζουν με τους άρχοντες της εποχής, τους πλούσιους που θησαυρίζουν σε βάρος των άλλων και κρατούν τα πλούτη τους για

αποκλειστική τους χρήση. Ο Ιωάννης μάλιστα τολμά να τα βάλει και με τη αυτοκράτειρα επειδή πήρε το χωράφι μιας φτωχής χήρας.

Αν λοιπόν, θα θέλαμε να βγάλουμε όπως λέμε εμείς οι δάσκαλοι, το επίκαιρο μήνυμα των Τριών Πατέρων της Εκκλησίας μας, θα λέγαμε:

ναι, η παιδεία κατέχει την πρώτη θέση ανάμεσα στα ανθρώπινα αγαθά, αλλά δεν πρέπει να αναζητάμε την παιδεία εκείνη που μας οδηγεί μόνο στην απόκτηση ενός πτυχίου, μιας προσωπικής διάκρισης ή μιας καλής επαγγελματικής αποκατάστασης.

Επιπροσθέτως, θα πρέπει να αναζητάμε την παιδεία εκείνη που θα χαρακτηρίζεται από χριστιανική αυθεντικότητα, θα είναι χρήσιμη για τους συνανθρώπους μας, θα μας οδηγεί στο να αλλάξουμε την κοινωνία μας, και τέλος, την παιδεία εκείνη που θα μας γεμίζει ελπίδα.